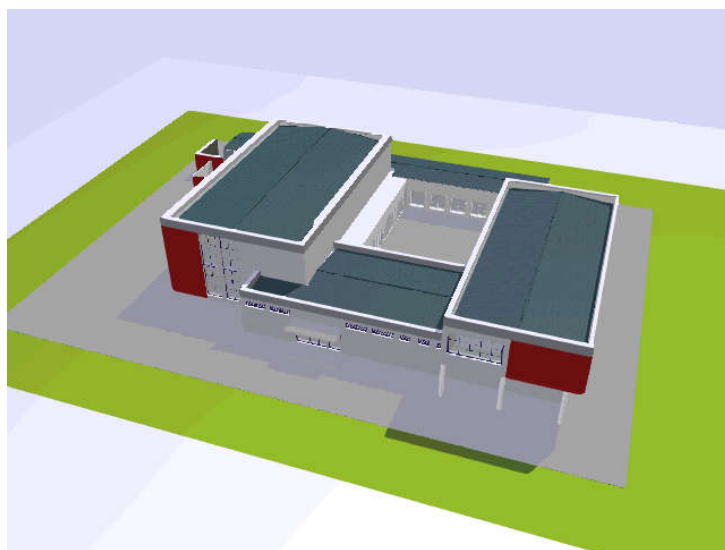

Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci

STRATEŠKI PLAN 2016. – 2020.

Križevci, svibanj 2016.

MISIJA:

Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci je kulturno, informacijsko i multimedijско središte Grada Križevaca i okolnih općina: Gornja Rijeka, Kalnik, Sv. Ivan Žabno i Sv. Petar Orehovec, koje građanima osigurava pristup znanju, informacijama i kulturnim sadržajima za potrebe obrazovanja, stručnog i znanstvenog rada, cjeloživotnog učenja, informiranja, odlučivanja i razonode.

VIZIJA: 2016.-2020.

Djelovati tako da Knjižnica bude prepoznata kao značajna točka na kulturnoj karti Europe u promicanju demokratičnosti, svijest o kulturnom, posebice zavičajnom naslijeđu, uvažavanju kulturne raznolikosti, poticanju umjetnosti, stvaralaštva i inovativnosti.

Vrijednosti

- Dostupnost knjižne građe svim građanima;
- Zadovoljstvo korisnika knjižničnim uslugama;
- Raznolikost knjižnične građe i knjižničnih programa;
- Kvaliteta usluga;
- Stručnost; izvrsnost i zadovoljstvo zaposlenika;
- Partnerstvo na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini;
- Promicanje vrijednosti civilnoga društva.

Zadaće

- korisnicima osigurati brz i jednostavan pristup svim vrstama informacija na raznovrsnim medijima
- promicati svijest o kulturnom, posebice zavičajnom naslijeđu, te uvažavanju umjetnosti, znanstvenih postignuća i inovacija;
- gajiti dijalog među kulturama i zastupati kulturne različitosti;
- stvarati i poticati čitateljske navike kod djece od najranije dobi;
- poticati maštu, kreativnost i inovativnost kod korisnika knjižničnih programa, osobito kod djece i mladih ljudi;
- podupirati formalno obrazovanje na svim razinama, te osobno cjeloživotno učenje
- pružati socijalne knjižnične usluga namijenjene osobama s posebnim potrebama i njihovom uključivanju u život lokalne zajednice i društva u cjelini
- širiti mrežu knjižničnih usluga bibliobusnom službom i otvaranjem ogranaka
- okupljati udruge i organizacije u kulturi s ciljem kvalitetnije kulturne ponude i razvijanja navika konzumiranja kulturnih sadržaja
- održavati dobro organizirani, funkcionalan, lijepo opremljen i ugodan radni i korisnički prostor, dostupan i otvoren za korisnike

Aktivnosti

- nabavljanje, stručno obrađivanje, čuvanje, zaštita i davanje na korištenje knjiga i druge knjižnične građe; oblikovanje knjižničnih zbirki prema potrebama korisnika;
- razvijanje knjižničnih usluga na Internetu;
- razvijanje usluga za djecu i mlade;

- razvijanje usluga za osobe s posebnim potrebama;
- razvijanje programa i projekata za poticanje čitanja i pismenosti;
- populariziranje izvora znanja i knjižnične djelatnosti;
- vrednovanje knjižničnih usluga s ciljem kontinuiranog provjeravanja informiranosti korisnika o vrstama ponuđenih usluga te zadovoljstva njihovom kvalitetom;
- razvijanje i širenje knjižnične mreže;
- stalno obrazovanje knjižničara i korisnika;
- osiguravanje urednih i dobro održavanih prostora, udobne i funkcionalne opreme;
- osiguravanje jasne signalizacije prostora;
- otvorenost u vrijeme koje odgovara lokalnoj zajednici;
- korištenje prostora Knjižnice i za druge potrebe lokalne zajednice.

SAŽETAK

Realizacijom projekta rekonstrukcije zgrade bivšeg Doma HV-a u Gradsku knjižnicu „Franjo Marković“, Križevci, Knjižnica dobiva novi prostor ukupne bruto razvijene površine 1 845,76 m². U novom prostoru Knjižnici će biti omogućeno da svojim uslugama i ponudom novih usluga odgovara na informacijske, obrazovne, kulturne, društvene, rekreacijske potrebe svojih korisnika, potencijalnih korisnika, posjetitelja mrežnih stranica, udruga, skupina građana, timova, ustanova ili ciljanih skupina. Zaključak je studije da će novi prostor Gradske knjižnice “Franjo Marković” Križevci za širu zajednicu donijeti višestruku korist jer će postati njezino središte u informacijskom, obrazovnom, kulturnom, komunikacijskom i socijalnom aspektu.

- **Ključne riječi:** Gradska knjižnica „Franjo Marković“, rekonstrukcija, Dom HV-a, strategija razvoja 2015.-2019.

VIZIJA razvoja knjižnice 2012.-2019. se temelji na slijedećim dokumentima:

- USTAV RH <http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/232289.html>
- Zakon o knjižnicama ([NN 105/97](#), [NN 5/98](#), [NN 104/00](#))
- Zakon o ustanovama ([NN 76/93](#), [ispravak NN 29/97](#), [ispravak NN 47/99](#))
- Zakon o upravljanju javnim ustanovama u kulturi ([NN 96/2001](#))
- Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara ([NN 69/99](#))
- Zakon o zaštiti osobnih podataka ([NN 103/03](#), [dopuna NN 118/06](#))
- Zakon o pravu na pristup informacijama ([NN 172/03](#))
- Zakon o autorskom pravu i srodnim pravima ([NN 167/03](#))
- Standardi za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj (sa standardima za pokretne knjižnice - bibliobuse) ([NN 58/99](#))
- Strateški plan MK 2012.-2014. <http://www.min-kulture.hr>
- Nacrt Strategije razvoja narodnih knjižnica u Republici Hrvatskoj do 2010. <http://www.knjiznica.hr>
- Nacionalna strategija za poticanje čitanja za razdoblje od 2017. do 2022. godine <https://www.min-kulture.hr/userdocsimages/NAJNOVIJE%20NOVOSTI/a/NSPC%CC%8C.pdf>
- UNESCO-v Manifest za narodne knjižnice (1994.) <http://www.knjiznica.hr>
- IFLA/UNESCO – smjernice za razvitak narodnih knjižnica (2002.) <http://www.knjiznica.hr>
- Kopenhaška deklaracija (1999.) <http://www.knjiznica.hr>
- IFLA-in manifest o Internetu (2002.) <http://www.knjiznica.hr>
- PULMAN smjernice <http://www.knjiznica.hr>

- Dynamic Action Plan for the EU co-ordination of digitisation of cultural and scientific content
<http://www.minervaeurope.org/publications/dap/dap.pdf>

SADRŽAJ

1. UVOD	6
2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA I TRŽIŠTA	7
3. USLUGE	10
4. ORGANIZACIJSKA ANALIZA	15
4.1. Funkcionalna organizacija elemenata prostora	16
4.1.1. Vanjske jedinice za vraćanje knjižnične građe	16
4.1.2. Reprezentativni jedinstveni javni ulaz	17
4.1.3. Izložbeno-prezentacijski prostori	18
4.1.4. Gospodarski ulaz (područje za dostavu, ukrcaj, iskrcaj knjiga)	18
4.1.5. Ulaz za zaposlene / prijam pošte i nabavljene građe	18
4.1.6. Višenamjenska multimedijaska dvorana	18
4.1.7. Garaža bibliobusa	19
4.1.8. Spremište knjiga bibliobusa	20
4.1.9. Središnji posudbeno-informacijski pult	20
4.1.10. Info-punkt za opće, lokalne i turističke informacije i Euro-punkt	21
4.1.11. Čitaonica dnevnog tiska	21
4.1.12. Odjel za djecu s igraonicom	21
4.1.13. Odjel za mlade	23
4.1.14. Glazba i film	25
4.1.15. Odjel za odrasle	26
4.1.16. Računalna učionica	28
4.1.17. Posebne zbirke	29
4.1.18. Služba za nabavu i obradu knjižnične građe	30
4.1.19. Služba za zaštitu građe i knjigovežnica	30
4.1.20. Informatička služba i prostorije za računalno srce	31
4.1.21. Računovodstvo	31
4.1.22. Arhiva	31
4.1.23. Tajništvo	31

4.1.24.	Ravnatelj.....	32
4.1.25.	Zatvorena spremišta knjiga	32
5.	LOKACIJSKA ANALIZA.....	32
6.	TEHNIČKO-TEHNOLOŠKA ANALIZA.....	33
6.1.	Konstrukcija objekta i oblikovanje.....	33
6.2.	Ulazi i izlazi.....	34
6.3.	Elektroinstalacije	34
6.4.	Hidroinstalacije.....	35
6.5.	Grijanje, hlađenje, ventilacija	35
6.6.	Računalna mreža	35
6.7.	Zaštita od požara	35
6.8.	Zaštita na radu.....	36
6.9.	Zaštita od provale i krađe.....	36
6.10.	Zaštita od podmetanja požara i eksplozivnih sredstava.....	36
6.11.	Mjere sigurne evakuacije iz prostora	36
6.12.	Tlocrtna dispozicija namještaja i opreme.....	37
7.	FINANCIJSKA ANALIZA	38
8.	SWOT ANALIZA NOVE GRADSKE KNJIŽNICE „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI	38
9.	ZAKLJUČAK.....	40

1. UVOD

Suvremena knjižnica treba biti komunikacijsko i društveno središte zajednice, javni prostor koji simbolizira znanje, iskustvo i osobitost Križevaca (otvorenost, druželjubivost, tolerantnost, kulturno-povijesno nasljeđe i tradiciju, multukulturalnost). Treba biti logističko, infrastrukturno središte kulturnih djelatnosti i mreže školskih i narodnih knjižnica u regiji.

Gradska knjižnica „Franjo Marković“ Križevci, nakon niz godina rada u ograničenim prostornim uvjetima, dobila je 8. srpnja 2010. od strane Grada Križevaca, „Odlukom o davanju na korištenje Gradskoj knjižnici „Franjo Marković“ Križevci zgrade bivšeg Doma HV-a u Križevcima“ (Klasa br.022-0110-0103, Ur. broj 2137/02-04/1-10-2.), novi prostor na korištenje.

Ovom će se studijom opisati postojeće stanje knjižnice, analizirati trendovi na tržištu knjižničnog djelokruga, objasniti potrebe za novim prostorom te opisati glavni organizacijski, tehničko-tehnološki, lokacijski i financijski aspekti projekta. U dijelu 8. ove studije prikazana je swot analiza projekta.

Svrha je ove studije analizirati kako će Gradska knjižnica «Franjo Marković», Križevci u novom prostoru zadovoljiti suvremene potrebe stanovnika grada Križevaca i okolice za knjižničnim uslugama, te u skladu s tim, kao i s važećim Standardima za narodne knjižnice u Republici Hrvatskoj, isplanirati adekvatne prostorne i funkcionalne potrebe same knjižnice.

2. ANALIZA POSTOJEĆEG STANJA I TRŽIŠTA

Gradska knjižnica "Franjo Marković", Križevci je javna, narodna i neprofitna ustanova u kulturi, namijenjena stanovnicima Grada Križevaca s 22.324 stanovnika, a ujedno je i središnja knjižnica za šire područje koje gravitira Križevcima, s općinama *Sveti Ivan Žabno, Sv. Petar Orehovec, Gornja Rijeka i Kalnik*, ukupno 36.524 stanovnika. Spada u III. tip narodnih knjižnica. Najstarija je narodna knjižnica u županiji (četvrta po starosti u Hrvatskoj) i najstarija kulturna ustanova u gradu, osnovana 1838. g.

Kratka povijest knjižnice:

Knjižnica kontinuirano djeluje od 1838., kada je osnovana „Ilirska čitaonica“, uz kratke prekide za vrijeme ratnih perioda Prvog i Drugog svjetskog rata, do današnjih dana. Ona je mijenjala prostor, naziv i organizaciju, ali nikada nije prestajala sa rado i njezina aktivnost nije nikada potpuno zamrla.

Godine 1861. godine mijenja naziv u Narodna čitaonica, a 1911. godine u Hrvatska čitaonica. Nakon Drugog svjetskog rata knjižnica djeluje u sastavu Kluba kulturno-prosvjetnih radnika.

Godine 1956. Gradska knjižnica i čitaonica Križevci osnovana je kao samostalna kulturno-prosvjetna ustanova, da bi 1961. bila pripojena Narodnom sveučilistu Križevci. Od 1999. godine Knjižnica ponovo djeluje kao samostalna kulturna ustanova čiji osnivač je Grad Križevci.

*Od 1989. godine knjižnica nosi ime istaknutog hrvatskog književnika i filozofa, rođenog Križevčanina **Franje Markovića**. Smještena je u prizemlju i na prvom katu **Hrvatskog doma** (čiju su gradnju potaknuli i potpomogli članovi Društva Hrvatske čitaonice, 1914. g.).*

Knjižnica je dugi niz godina (u prostoru Hrvatskog doma) bila suočena sa nedostatkom adekvatnog prostora za obavljanje svoje temeljne djelatnosti. Najveći problem očitovao se u nedovoljnoj veličini prostora i dislokaciji odjela.

Knjižnica je bila smještena u zgradi Hrvatskog doma (na središnjem gradskom trgu, na lokaciji Matoševa ulica - Nemčićev trg, u stogodišnjoj zgradi s početka stoljeća, zaštićenom spomeniku kulture) u dislociranom prostoru ukupne površine 530 m², od toga 347 m² korisničkog prostora, čime ostvaruje svega 60% minimuma standarda, prema današnjoj veličini fonda i opsegu usluga. Prostor je većim dijelom obnovljen i opremljen novim knjižničnim namještajem. U organizacijskom smislu, Knjižnica se sastoji od: Posudbenog odjela za djecu i mladež (115 m²), igraonice (60 m²), posudbenog odjela za odrasle sa čitaonicom i studijskim odjelom (203 m²), zavičajnog odjela (25 m²), odjela nabave i obrade

knjižnične građe i spremišta (187 m²), knjižničnog stacionara u područnoj školi Veliki Raven (oko 30 m²), Bibliobusna služba (bibliokombi vozilo i oko 20 m² prostora u knjižnici).

Trenutno se svaki od tih odjela nalazio na zasebnim katovima zgrade, a igraonica je bila potpuno dislocirana i nalazila se u dvorištu pored zgrade Knjižnice. Takav razmještaj stvarao je veliki problem prvenstveno korisnicima, ponajviše onima koji prvi puta dolaze u knjižnicu, a zatim i djelatnicima knjižnice jer otežava suradnju i komunikaciju između odjela.

Osim dislokacije, nedostatak prostora općenito utjecao je na nemogućnost obavljanja temeljnih knjižničnih i kulturnih usluga, kao i na nemogućnost razvoja novih usluga, što direktno utječe na smanjenu sposobnost prilagodbe željama i potrebama naših korisnika, koje su svakim danom sve veće.

Preseljenjem knjižnice u novi, adekvatan i po standardima uređen i opremljen prostor, preduvjet je za daljnji razvoj knjižnice.

Najveći broj korisnika knjižnice su učenici, od vrtića, osnovne škole pa do srednjih škola, gimnazije i strukovnih škola. Na području Grada djeluju četiri vrtića, dvije osnovne škole sa svim pripadajućim područnim školama, srednja gospodarska i obrtnička škola, gimnazija, te Visoko gospodarsko učilište i Fakultet organizacije i informatike – centar Križevci. (To su korisnici koji potražuju najveći postotak naših usluga i literature.) Na širem području grada i okolnih općina djeluju još 3 osnovne škole sa pripadajućim područnim školama i nekoliko domova za starije i nemoćne osobe.

Ta činjenica stvara potrebu za velikim stručnim fondom, prilagođenim svakom pojedinom zanimanju. Osim toga, Križevci su studentski grad. Osim polaznika Visokog Gospodarskog Učilišta i Fakultet organizacije i informatike – centar Križevci, tu su i studenti koji pohađaju sveučilišta u drugim gradovima ali dolaze kod nas u potrazi za literaturom. Knjižnica bi također trebala biti mjesto za čitanje i učenje u čemu također ne zadovoljavamo osnovne uvjete. Studijski odjel može primiti maksimalno 20 ljudi, a korisnicima su na raspolaganju samo tri računala.

Za realizaciju programskih smjernica Gradske knjižnice “Franjo Marković” Križevci kao informacijskog, komunikacijskog, obrazovnog, kulturnog i socijalnog središta zajednice, potrebno je oblikovati zbirke građe, službe, usluge i programe Knjižnice prema sljedećim ciljanim skupinama, istodobno uvažavajući više kriterija.

Dobni kriterij

- predškolska djeca
- djeca osnovnoškolske dobi
- mladi
- odrasli korisnici

Kriterij pristupa građi

- otvoreni pristup i dostava građe sa spremišta – korisnicima koji dolaze u Knjižnicu, uz osiguran pristup građi za korisnike u invalidskim kolicima
- pristup preko mreže – korisnicima koji traže usluge putem Interneta (virtualni korisnici)
- pristup građi u specijaliziranom vozilu: bibliobusu na određenim stajalištima i u određenoj satnici

Kriterij dostupnosti građe

- iz fonda knjižnice
- međuknjižničnom posudbom iz fondova drugih knjižnica
- virtualnom posudbom
- dostavom građe (bolesnim i starijim osobama i sl.)
- zbirka za posebne skupine korisnika (slijepi i slabovidni korisnici, nacionalne manjine i dr.)

Kriterij posebnih knjižničnih zbirki i programa

- djeca, mladi
- poduzetnici, obrtnici
- studenti
- pripadnici nacionalnih manjina
- roditelji
- građani treće životne dobi
- nezaposleni i sl.

Prema statističkim podacima knjižnicu svakodnevno posjeti i koristi oko 120 korisnika, u frekventnim danima oko 150 korisnika. Projekcija je da će taj broj biti dvostruko veći u novom, kvalitetnijem prostoru. Dobrom organizacijom prostora i polivalentnošću prostora

omogućili bi otvorenost knjižnice cijeli dan i mogućnost korištenja određenih prostora i u večernjim i noćnim satima, subotama i nedjeljama.

Kao ustanova u kulturi, Knjižnica mora biti u službi očuvanja bogate povijesne i kulturne tradicije grada. Trenutno ona nije mogućnosti odgovoriti tim zahtjevima jer nema adekvatan prostor u kojem bi mogla čuvati i davati na korištenje zavičajnu građu, organizirati izložbe, književne susrete, radionice za djecu i sl.

Knjižnici je prijeko potreban novi prostor u kojem bi mogla nesmetano i u potpunosti odgovoriti na zahtjeve svojih korisnika, ali i biti reprezentativan primjer bogate kulturne tradicije koju ima grad Križevci.

3. USLUGE

Poslanje Gradske knjižnice “Franjo Marković” Križevci temelji se na nastojanju njezina osnivača i djelatnika da se na potrebe i zahtjeve građana grada Križevaca odgovara odabranim, stručno utemeljenim uslugama kojima se potiče čitanje i uporaba knjižničnih služba i usluga, pridonosi nepristranoj obaviještenosti građana, obrazovanju i bogaćenju kulturnoga života svakog pojedinca i zajednice u cjelini.

U novom prostoru Gradskoj knjižnici “Franjo Marković” Križevci treba biti omogućeno da svojim već provjerenim uslugama i ponudom novih usluga odgovara na informacijske, obrazovne, kulturne, društvene i rekreacijske potrebe svojih korisnika, potencijalnih korisnika i posjetitelja mrežnih stranica Knjižnice.

Uvažavajući načela iz Ustava Republike Hrvatske, Kopenhaške deklaracije o ulozi narodnih knjižnica u Europskoj uniji, dokumenata UNESCO-a i IFLA-e, poglavito Manifesta za narodne knjižnice, knjižnične se usluge trebaju pružati svim potencijalnim korisnicima – prije svega stanovnicima Grada Križevaca i okolice - bez obzira na dob, rasnu ili nacionalnu pripadnost, vjersko ili političko opredjeljenje, u različitim oblicima i s pomoću najnovijih tehnologija.

Iz poslanja Knjižnice proizlaze **osnovni ciljevi** njezina djelovanja:

- da zadovolji zahtjeve zajednice za tradicionalnim knjižničnom građom i uslugama
- da zadovolji zahtjeve zajednice za pristupom novim informacijskim tehnologijama i informacijskim opismenjivanjem stanovništva
- da zadovolji zahtjeve zajednice za audiovizualnom građom
- da zadovolji odgovarajuće uvjete za projicirani rast građe i nove usluge, te tehnološku podršku
- da osigura pristup svim stanovnicima, uključujući hendikepirane osobe
- da bude prometno dostupna.

Zadaci nove Knjižnice:

- da bude opće prepoznatljivo informacijsko, obrazovno, medijsko i kulturno središte grada, namijenjeno svim stanovnicima
- da bude komunikacijsko i društveno središte zajednice
- da bude logističko, infrastrukturno središte svojih ogranaka i stacionara te podrška mreži školskih knjižnica u Gradu
- da novi prostor bude temelj za uspostavu virtualne knjižnice, hibridne knjižnice – tj. mjesto na kojemu se knjiga i računalni zaslon nadopunjuju i ravnopravno koriste
- da njezin prostor građani doživljavaju kao mjesto kojim prevladava znanje, ali i mjesto gdje će moći nešto doživjeti, otvoreno učiti, igrati i družiti se
- da posjetiteljima pruža ugođaj višenamjenskog “dnevnog boravka” Grada

U takvu je konceptu postavljeno da **Knjižnica** bude:

- mjesto susreta, komunikacije, igre
- mjesto u kojem svaki pojedinac može biti sam sa sobom, ali i s drugima (upoznati se s drugim idejama, iskustvom, proširiti duhovne obzore)
- mjesto za pojedinca i različite grupu, obiteljsko mjesto
- mjesto koje približava nove tehnologije svima bez razlike
- mjesto u kojemu se promišljeno provodi slobodno vrijeme, osiguravaju uvjeti za cjeloživotno učenje, uživanje života

- prostor za transfer znanja, pristup zbirkama građe i informacija.

a. Knjižnica kao informacijsko središte

Gradska knjižnica “Franjo Marković” Križevci kao informacijsko središte treba omogućiti svojim korisnicima neposredan pristup svim vrstama znanja i obavijesti pohranjenim u vlastitim zbirkama kao i mrežno dostupnim izvorima. Taj se cilj ostvaruje:

- odabirom, prikupljanjem, stručnom obradom, zaštitom i davanjem na uporabu svih vrsta knjižnične građe u koju ubrajamo:
 - knjige, posebice referentnu građu: enciklopedije, leksikone, rječnike,
 - časopise i ostala periodička izdanja: adresare, vodiče, kataloge, službene publikacije, elektroničke izvore informacija,
 - brošure, sitni tisak
- organiziranjem zbirke knjižnične građe u logičke cjeline s obzirom na vrstu medija i u njima predstavljen sadržaj
- organiziranjem primjerenih službi i usluga, kao što su:
 - opće informacije
 - opće informacije o lokalnoj zajednici (djelovanje i odluke lokalne uprave, javne ustanove, komunikacije, promet, savjetovišta, udruge građana itd.)
 - specijalne informacije (tematski informacijski zahtjevi, bibliografske, referalne, poslovne informacije...)
- međuknjižničnom posudbom.

b. Knjižnica kao obrazovno središte

Gradska knjižnica “Franjo Marković” Križevci kao obrazovno središte treba pružati osnovne uvjete za učenje tijekom cijeloga života, osiguravajući potrebnu infrastrukturu i pružajući potporu svim razinama formalnog obrazovanja, samoobrazovanja i doživotnog učenja. Taj se cilj ostvaruje:

- stručnim odabirom i organizacijom zbirke knjižnične građe na raznim vrstama medija iz svih područja ljudskoga znanja za sve dobne skupine korisnika

- organizacijom posebnih zbirke (npr. referentna zbirka, zavičajna zbirka)
- omogućavanjem uvjeta za rad u studijskoj čitaonici i elektroničkoj učionici
- organiziranjem i provođenjem programa:
 - o razvijanja pismenosti, osobito računalne
 - o samoučenja stranih jezika i drugih vještina
 - o permanentnog obrazovanja
 - o specijalnih programa za ciljane skupine
- suradnjom s obrazovnim ustanovama na svim razinama
- stalnim vrednovanjem knjižničnih zbirke, službi i usluga
- edukacijom korisnika za traženje i uporabu informacijskih izvora (usmjeravanje, upućivanje, evaluacija izvora).

c. Knjižnica kao kulturno središte

Gradska knjižnica “Franjo Marković” Križevci kao kulturno središte zajednice treba promicati svijest o kulturnom naslijeđu, uvažavanju i razumijevanju svih vrsta umjetnosti i umjetničkih izvedbi, poticati, razvijati i njegovati čitalačke navike otvarajući pritom mogućnosti za osobni kreativni razvoj svakog pojedinca. Taj se cilj postiže:

- **sustavnom izgradnjom i organiziranjem zbirke** lijepe književnosti za sve dobne skupine, te zbirke na raznim medijima iz svih područja umjetnosti (knjige, časopisi, CD, CD-ROM, DVD, videokasete, audiokasete, notna izdanja) kao i specijalnih zbirke: *Zbirka priručne građe (enciklopedije, rječnici, leksikoni i dr. priručnici), Zavičajna zbirka “Crisiensia”, Zbirka starih razglednica, Zbirka starih i zaštićenih knjiga, zbirka umjetničkih monografija., Zbirka grafičkih mapa...*
- **omogućavanjem pristupa izvedbama iz svih područja umjetničkog izričaja:**
 - o izložbe knjiga, umjetničkih djela
 - o susreti s književnicima
 - o predstavljanje knjiga, djela i autora iz različitih područja stvaralaštva
 - o dramske izvedbe
 - o projekcije filmova, filmski festivali
 - o slušanje glazbe, individualno i grupno
 - o suradnjom s drugim kulturnim ustanovama, udrugama i pojedincima.

d. Knjižnica kao komunikacijsko središte

Kao komunikacijsko središte i mjesni prilaz znanju i informacijama, Gradska knjižnica “Franjo Marković” Križevci teži biti mjesto susreta pojedinaca i grupa, neovisno o dobi, spolu obrazovanju, vjerskom i nacionalnom opredjeljenju, socijalnom i društvenom statusu. Taj se cilj postiže:

- osiguranjem odgovarajuće mrežne infrastrukture
- osiguranjem opreme koja omogućuje maksimalan pristup informacijama, posebice novim izvorima informacija svim građanima neovisno o njihovim financijskim, obrazovnim ili fizičkim sposobnostima
- osiguranjem usluga rezervacije, produljenja roka posudbe, savjeta knjižničara i sl.: osobno, telefonski, faksom, elektroničkom poštom
- izgradnjom i organizacijom primjerenih zbirki građe, odnosno omogućavanjem dostupnosti građe za posebne kategorije korisnika: slijepe i slabovidne, građane s fizičkom invalidnošću i sl.
- organizacijom zbirki građe za nacionalne manjine
- organizacijom i provođenjem programa kojima se gaji dijalog među kulturama i njeguje kulturna raznolikost (okrugli stolovi, rasprave i tribine o temama iz svih područja ljudskog života, susreti različitih društvenih i interesnih skupina i sl.)
- suradnjom s pojedincima, udrugama, ustanovama

e. Knjižnica kao socijalno središte

Gradska knjižnica “Franjo Marković” Križevci pružanjem slobodnog pristupa informacijama i uslugama svim građanima pod jednakim uvjetima treba omogućiti njihovo aktivno, stvaralačko sudjelovanje u demokratskim procesima pridonoseći tako napretku društva u cjelini. Taj se cilj postiže:

- besplatnom članarinom za pojedine kategorije korisnika
- odabirom i organizacijom zbirki i usluga koje pružaju korisnicima opće javne informacije i specijalne informacije (zdravstvo, socijalna skrb, pravne službe, slobodna radna mjesta...)

- organiziranjem i pružanjem usluga korisnicima koji žive u udaljenim mjestima preko bibliobusne službe s posebnim naglaskom na ruralna područja i na starije i teže pokretne osobe, djecu u područnim školama, korisnike domova za umirovljenike...
- pružanjem i organizacijom usluga kao što su:
 - o uporaba računala za pisanje
 - o rješavanje informacijskih zahtjeva
 - o pomoć pri pisanju domaćih zadaća
 - o povremeni i redovni savjeti stručnjaka iz raznih područja
 - o organiziranjem službe dostave građe za starije i teško pokretne do kuće

4. ORGANIZACIJSKA ANALIZA

Daljnijim razvojem djelatnosti, kvantitativnim i kvalitativnim obogaćivanjem postojećih i ponudom novih knjižničnih zbirki, službi i usluga, Gradska knjižnica “Franjo Marković” Križevci – kao dio ukupne županijske knjižnične mreže - na razini knjižnične mreže grada Križevaca i okolice treba zadržati mjesto središnje gradske knjižnice te logistički, razvojno i infrastrukturno opsluživati vlastitu mrežu ogranaka i stacionara te mrežu bibliobusnih stajališta putem kojih će osigurati pružanje knjižničnih usluga stanovništvu udaljenih i slabije naseljenih mjesta križevačkog kraja.

Preoblikovanje knjižničnih službi i usluga neizbježno je zbog snažnog razvoja informacijsko-komunikacijske tehnologije pa knjižnice moraju osigurati elektronički pristup građi kao i pohranjivanje elektroničkih dokumenata. U novom prostoru potrebno je stoga osigurati uvjete za uspostavu ravnoteže između papirne i elektroničke građe, te računalnog poslovanja i izravne komunikacije s korisnicima.

Organizacijske promjene

- Značajno jača tehnološka podrška u odnosu na sadašnje uvjete, poglavito s obzirom na veći broj računala na raspolaganju korisnicima u javnome knjižničnom prostoru.
- Programski prostori predviđeni su za djecu, mlade, ljubitelje filma i glazbe, a zajedno multikulturalnim kutkom i višenamjenskom dvoranom, omogućit će Knjižnici da postane središte zajednice u punom smislu.

- Odjel za odrasle doživjet će značajne promjene: Reorganizacija zbirke u dvije cjeline - Lijepa književnost, Stručno-popularna literatura, Poslovne informacije biti će izdvojene kao i zbirka službenih informacija te multikulturalni kutak, Broj mjesta za studijski rad i ležerno čitanje znatno će biti uvećan, Referentna zbirka, stručna građa i periodička građa (časopisi) bit će smještene u blizini, raspoređene prema tematsko-sadržajnim cjelinama, Police za knjižničnu građu u Odjelu za odrasle, posebno u Odjelu stručno-popularne, literature, moraju biti različite za različitu knjižničnu građu, tj. osim polica za knjige, moraju biti predviđene i police za periodičku građu te elektroničke medije (CD-ROM, DVD...).
- Novost je u organizaciji osnivanje novih odjela i služba
 - *Odjel za mlade:* U dosadašnjoj organizaciji Knjižnice postoji jedan Dječji odjel te Igraonica. U novom prostoru izdvojeno će biti organizirani Odjel za djecu s Igraonicom i Odjel za mlade. Sukladno tome dogodit će se reorganizacija zbirke knjiga za djecu, odnosno stvaranje zbirke knjiga za mlade izdvajanjem iz fonda dječje zbirke, ali i fonda knjiga za odrasle.
 - *Glazba i film- audiovizualni odjel:* novi odjel za smještaj i posudbu CD-a, DVD-a, CD-ROM-ova i građe na drugim medijima
 - *Elektronička učionica:* novi odjel za radionice, predavanja, individualni rad ili timski rad na računalima, on-line tečajevi za različite grupe korisnika, učenje na daljinu i sl.

4.1. Funkcionalna organizacija elemenata prostora

4.1.1. Vanjske jedinice za vraćanje knjižnične građe

Vanjske jedinice za vraćanje knjižnične građe služit će korisnicima koji žele vratiti građu kada je knjižnica zatvorena ili kada se građa želi samo vratiti. Poželjno je da budu pristupačne korisnicima koji dolaze automobilima, kao i onima koji dolaze pješice. Trebaju biti zaštićene u slučaju lošeg vremena. Unutarnji prostor koji će primati na taj način vraćenu knjižničnu građu mora biti blizu prostora za sortiranje vraćenih knjiga i daljnji transfer (dizalo za knjige). Nužna je dobra zaštita od požara i vlage. Izvana i iznutra moraju biti dva različita formata jedinica za vraćanje: knjiga i neknjižna građa, primjerice CD-i, DVD-i (oznake su obvezne). Jedinice moraju biti dizajnirane tako da odgovaraju građi koja se treba uložiti. Predviđaju se 3 takve jedinice, za svaku vrstu građe po jedna. Poželjni su veliki spremnici za vraćenu građu u unutarnjim prostorima. Ispitati tehnološke mogućnosti da jedinice budu dostupne samo

korisnicima knjižnice putem knjižnične iskaznice (kao bankomati). Ako je tehnološki izvedivo, bilo bi poželjno automatsko razduživanje građe činom njezina vraćanja.

4.1.2. Reprezentativni jedinstveni javni ulaz

Ovo je područje javni ulaz za korisnike na kojemu posjetitelji i korisnici dobivaju osnovne informacije o knjižnici i zajednici u kojoj se knjižnica nalazi. Predvorje služi korisnicima knjižnice kao i posjetiteljima programa u višenamjenskoj dvorani. To je ujedno i sigurnosna kontrolna točka.

Ulaskom u knjižnicu korisnici dobivaju prvi dojam o zgradi, pa stoga ovaj dio zgrade treba učiniti privlačnim. Ujedno je veoma važno da korisnici ulaskom u zgradu stvore neposrednu sliku gdje se što nalazi te tako budu usmjereni u dijelove knjižnice koji im trebaju.

Proces informiranja o knjižnici događa se na različite načine i uključuje djelatnike koji posreduju informacije, elemente javnog informiranja (table i putokazi), tiskanu informativnu građu, elektroničke medije. Tu je smješten plan zgrade i razmještaja odjela i usluga knjižnice, nosači za letke i brošure, pano za obavijesti o događanjima u knjižnici, stolić, odnosno police za otpisanu građu i stare časopise koje posjetitelji mogu ponijeti sa sobom i sl.

Ulazna vrata moraju biti natkrivena i otvarati se automatski, zbog korisnika sa smanjenom pokretljivošću. Na prostoru ispred knjižnice i u predvorju postaviti će se klupa za korisnike koji čekaju (otvaranje knjižnice, prijevoz, druge korisnike). Predviđena je jedna vanjska i jedna unutarnja javna telefonska govornica. U predvorju će biti jedinice za vraćanje knjižnične građe, poput onih izvana, koje se prazne u prostoru za sortiranje i daljnji prijenos knjiga, odnosno knjigomati za samorazduživanje i samozaduživanje. U neposrednoj blizini je predviđeno mjesto za računala za pretraživanje lokalne mreže i kratkih internetskih pristupa (pregled pošte i sl.).

Garderobe su namijenjene posjetiteljima koji će se u knjižnici zadržavati duže vrijeme te posjetiteljima koji žele prisustvovati događanjima u višenamjenskoj dvorani. Središnja garderoba je u blizini ulaza, s vješalicama za odjeću i ormarićima za torbe s ključićem (100 garderobnih mjesta).

Porta je na samom ulazu i tu je smještena telefonska centrala, kao i radno mjesto zaštitara koji će kontrolirati izlaz u slučaju alarma za krađu. Na samom izlazu je smješten elektronički sustav za zaštitu od krađe.

Prijelaz iz ulaznog dijela u druge organizacijske dijelove knjižnice osmišljen je tako da se korisnici snalaze bez poteškoća, a mora biti izveden bez arhitektonskih prepreka radi omogućavanja samostalnog kretanja osobama sa smanjenom pokretljivošću.

4.1.3. Izložbeno-prezentacijski prostori

Izložbeno-prezentacijski prostori predviđeni su i u prizemlju i na katovima otvorenim za javnost, na udarnim mjestima u blizini ulaza na pojedini kat. Njihova je namjena izložiti knjižničnu građu, umjetničke izložbe ili materijale promidžbenih akcija. Cilj je poticanje čitanja isticanjem pojedinih naslova, predstavljanje lokalnih likovnih umjetnika, pružanje uvida u događanja u gradu (plakati, brošure, display i sl.) itd. U tu svrhu se koriste slobodne stijene za plakate i likovne izložbe te se predviđa prostor za oglasne ploče, samostojeće nosače knjiga na kotačima, vrtuljke za letke i knjige i drugu specijaliziranu opremu. Vrijedna građa iz posebnih zbirki poput, na primjer, spomen-zbirki i zbirki zaštićenih knjiga, može biti učinkovit element unutarnjeg uređenja ako je smještena u staklene izložbene ormariće.

4.1.4. Gospodarski ulaz (područje za dostavu, ukrcaj, iskrcaj knjiga)

Gospodarski ulaz je smješten tako da je ispred njega moguće nesmetano parkirati dostavno vozilo ili bibliobus, a da se pritom ne ometa javni promet. U neposrednoj blizini je prostor za dopremanje i otpremanje građe i pošte (akcesiju) te teretno dizalo u sustavu prijenosa knjiga kako bi se knjige brzo otpremile do spremišta knjiga ili do koje od internih prostorija stručnih službi.

4.1.5. Ulaz za zaposlene / prijam pošte i nabavljene građe

Ulaz i dizalo za zaposlenike te prostor za prijam pošte i nabavljene građe smješten je pored gospodarskog ulaza. Prijam pošte i nabavljene građe je u neposrednoj blizini kako poštari ili dostavljači ne bi morali odlaziti u interne prostorije. Predviđen je interni telefon kako bi dostavljači dozvali zaposlenika zaduženog za prijam pošte i paketa. Ulaz za zaposlene treba biti zaštićen, osvijetljen, s vratima koja se zaključavaju.

4.1.6. Višenamjenska multimedijaska dvorana

Višenamjenska dvorana namijenjena je različitim događanjima i popratnim aktivnostima. Knjižnice na uslugu pojedinim grupama ljudi, udrugama ili organizacijama iz lokalne zajednice.

Zbog toga je pored ulaza iz jedinstvenoga javnog ulaza, dvorani osiguran i pristup preko posebnoga, vanjskog ulaza (uz detektor elektroničkog sustava zaštite knjižnične građe).

Kapacitet dvorane je 100 ljudi, uz mogućnost dijeljena na dvije manje dvorane koje se mogu istodobno upotrebljavati. Jedan dio se može otvoriti prema čitaonici dnevnog tiska kako bi sjedala mogla poslužiti čitateljima kada dvorana nije zauzeta drugim događanjima.

U cjelovitoj ili podijeljenoj dvorani zidovi trebaju su projektirani na način da omoguće razne projekcije te da mogu poslužiti kao izložbeni prostor za slike i plakate. Dvorana je opremljena suvremenom tehnologijom za predstavljanje preko računala i projektora, za projekcije filmova, za videokonferencije. U sklopu dvorane nalaze se i kabine koje će omogućiti simultano prevođenje.

Kako će se u ovom prostoru odvijati i programi vezani uz glazbu i film, dvorana ima dobra akustička svojstva. U dvorani su predviđene TV i DVD tehnologije, priključci, priručna spremišta, platno, pozornica. Pored programa vezanih uz glazbena i filmska događanja, ovdje će se održavati i programi namijenjeni mladima, stoga je planirano odgovarajuće ozvučenje koje uz dobru izolaciju neće ugroziti ostale dijelove knjižnice.

Osigurana je odgovarajuću električna mreža za nesmetanu uporabu sve te tehnologije te telefonske veze. Jačina rasvjete može se regulirati. Za govornike je predviđeno mjesto i konferencijski stol. Blizu dvorane potrebno je priručno spremište za opremu poput sklopivih stolica i slično. U mnogim prigodama bit će potrebno poslužiti osvježavajuće piće, kavu ili kakve sendviče, pa je blizu smješten *Art-café*.

Cjelokupan kompleks dvorane, *caféa*, sanitarija i garderobe funkcionira neovisno o ostalim dijelovima, kako bi se mogao upotrebljavati i izvan radnog vremena knjižnice. Programi u višenamjenskoj dvorani obuhvaćaju raznolika i raznovrsna događanja poput književnih susreta, predstavljanja knjiga, stručnih skupova knjižničara, a to je i prostor za susrete neprofitabilnih udruga građana, prostor za aukcije slika, glazbene susrete i slična kulturna događanja.

4.1.7. Garaža bibliobusa

Garaža bibliobusa treba osigurava zaštićeni smještaj bibliobusa. Veličina garaže odgovara namjeni, a dimenzije je potrebno su utvrđene prema dimenzijama bibliobusnog vozila i u ovisnosti o načinu manevriranja odnosno ulaska i izlaska iz garaže. Garaža je blizu

gospodarskog ulaza i projektirana je na način da zauzima što manje reprezentativnoga prizemnog prostora. U prostoru garaže je kvalitetan sustav ventilacije i hlađenja te zaštite od požara.

4.1.8. Spremište knjiga bibliobusa

Zbirka knjiga za bibliobus u spremištu iznosi 75% od ukupne zbirke bibliobusa. Spremište knjižnične građe bibliobusa smješteno je tako da transfer knjiga od spremišta do bibliobusa bude što jednostavniji. Predviđena su dva radna mjesta za knjižničare iz bibliobusne posade koji će ovdje obavljati svoju stručnu djelatnost vezanu uz bibliobusnu zbirku, analize rada i statistike i sl. Potrebna je i infrastruktura za računalo odnosno prijenosno računalo koje će se moći upotrijebiti u bibliobusu za pretraživanje baza ili pristup internetu.

4.1.9. Središnji posudbeno-informacijski pult

Središnji posudbeno-informacijski pult prva je pristupna točka knjižnici za većinu korisnika. Namijenjen je za zaduživanje i razduživanje knjižnične građe, upis i obnovu članstva korisnika, plaćanje zakasnine te davanje informacija koje će ih usmjeriti u pojedine dijelove knjižnice. Pult je postavljen na mjesto koje je s ulaza svima vidljivo, a istodobno knjižničarima pruža dobar pregled ulaza i predvorja jer je to ujedno središnja kontrolna točka knjižnice.

Radna mjesta knjižničara za pultom opremljena su svom potrebnom tehničkom potporom kako bi mogli upisivati nove članove i obnavljati članarine, naplaćivati zakasninu, zaduživati i razduživati građu, davati osnovne obavijesti o knjižnici. Svako mjesto ima računalo, monitor, tipkovnicu, barkod skener, jedinicu za tiskanje računa, prostor za odlaganje vraćene knjižnične građe (kolica), telefon i blagajnu, jedinicu za deaktiviranje elektroničke zaštite, a prostor ispod pulta opremljen je policama za odlaganje rezervirane knjižnične građe te ladicama za smještaj dokumentacije i pribora potrebnih knjižničarima. Ispred pulta s korisničke strane predviđeno je dovoljno mjesta za korisnike koji čekaju u redu na uslugu, a pritom se osigurava privatnost korisnika koji je trenutačno na redu za uslugu.

U blizini je predviđen prostor za tehnologiju samorazduživanja i samozaduživanja odnosno knjigomate. Ovisno o broju knjigomata za samostalno razduživanje i zaduživanje korisnika, broj radnih mjesta za djelatnike može varirati, no treba ih biti najmanje dva – jedno za učlanjivanje te osnovne informacije, a drugo za razduživanje i zaduživanje knjižnične građe.

Pokraj pulta su predviđene stolice za korisnike koji traže informaciju ili koju drugu transakciju te mjesto za odlaganje stvari i knjiga koje nose sobom.

4.1.10. Info-punkt za opće, lokalne i turističke informacije i Euro-punkt

Info-punkt za opće, lokalne, turističke informacije i Euro-punkt s odgovarajućim zbirka referentne građe bit će prostor za rješavanje brzih informacijskih upita navedenih vrsta informacija. Info-punkt mora biti što bliže ulazu kako bi se informacijske upite faktografskog tipa moglo brzo i jednostavno riješiti na zadovoljstvo korisnika. Predviđen je prostor za 500 jedinica referentne građe dijelom većeg formata (enciklopedije, leksikoni, rječnici, imenici, adresari) te najmanje 1 radno mjesto za osoblje koje će posredovati osnovne informacije.

Poželjno je da ovaj punkt bude u blizini čitaonice dnevnog tiska i da ima izravnu komunikaciju sa Zavičajnom zbirkom i uslugom poslovnih i pravnih informacija. Informacije o lokalnim događanjima i turističke informacije bit će dostupne u obliku brošura i na računalnom zaslonu (touch screen).

Pitajte knjižničare virtualna je usluga za koju je potrebno osigurati uvjete kako bi knjižničari putem informacijske i telekomunikacijske tehnologije, a u suradnji s knjižničarima iz informacijske službe stručno-popularnog odjela, mogli virtualno pružati faktografske informacije.

4.1.11. Čitaonica dnevnog tiska

Čitaonica dnevnog tiska nudit će 5200-tak primjeraka dnevnih novina, tjednika, časopisa i *on-line* časopisa. Tekuća periodika mora biti smještena na specijalnim policama za periodičku građu, koje omogućuju pregled svih tekućih brojeva te smještaj prethodnih primjeraka ispod pomične pregrade, odnosno iza izloženog primjerka. Za pohranjivanje periodičke građe za kraće vremensko razdoblje potrebno je imati priručno spremište manjeg kapaciteta, a ostalo treba pohraniti u spremištu prema zakonima struke i internim pravilima o čuvanju periodičke građe. Dosadašnja iskustva Gradske knjižnice pokazuju veliku potrebu građana za čitaoničkim servisom te je potrebno predvidjeti minimalno 20 sjedećih mjesta i 10-ak računalnih jedinica za čitanje *on-line* časopisa i pretraživanje baza podataka. U slučaju potrebe za većim brojem mjesta, predviđa se povezivanje i priključivanje dijela sjedećih mjesta multimedijalne dvorane kad je slobodna.

4.1.12. Odjel za djecu s igraonicom

- Zbirka za predškolsku djecu
- Zbirka za djecu
- Igraonica
- Programski prostori
- Kutak za roditelje
- Informacijski pult
- Prostor za učenje i pisanje domaćeg uratka
- Spremište igračaka, pomagala i sl.

Odjel za djecu funkcionalno treba podijeliti u četiri dijela:

1. kutak za bebe i roditelje,
2. prostor za predškolsku djecu (Igraonica),
3. prostor za djecu od 7 do 10 godina i
4. prostor za djecu od 11 do 14 godina.

Svaki prostor biti će ispunjen sadržajima prikladnim dobi kojoj su namijenjeni (knjige, časopisi, društvene igre itd.). Namještaj (police prikladne visine i ormari za pribor, igre, medijateku, garderobu itd.) okružuje prostor u kojemu se sjedala (sklopive stolice, jastuci itd.) jednostavno premještaju, što prostor čini fleksibilnim i iskoristivim za različite aktivnosti.

Posebno ograđenim kutkom za bebe i roditelje omogućuje se boravak roditeljima sa svojom djecom u knjižnici, u odvojenom, polupraznom prostoru, uza stol za previjanje, slikovnice za bebe (gumene, platnene...), igračke za bebe, meke jastuke i podne obloge pogodne za puzanje.

Dječji programski prostor za predškolsku djecu (Igraonica) bit će namijenjen pričaonicama, igraonicama, likovnim radionicama i sličnomu, a mora se predvidjeti skladištenje igara, materijala i raznih pomagala te dovod vode za umivaonik. Tu će biti i manja pozornica (manji uzdignuti podij u kutu prostorije) za jednostavne dramske nastupe. Prostora je dovoljno za sudjelovanje u radionicama i odraslih osoba (roditelja, djedova, baka, braće, sestara...) jer domišljanje sadržaja za rad s predškolskom djecom u knjižnici ide u smjeru uključivanja cijele obitelji u čitateljsku kulturu djeteta već od najranije dobi.

Programski prostor za školsku djecu razdijeljen je u dva dijela: posebno za djecu od 7 do 10, a posebno za djecu od 11 do 14 godina. Za oba dijela predviđa se sudjelovanje odraslih članova obitelji u radionicama čiji je cilj promicanje obiteljskog čitanja, razvijanje komunikacije i kulture govorenja. Dječji programski prostori bit će namijenjeni i radionicama odgojno-obrazovnog karaktera, književno-pedagoškim aktivnostima, radionicama stripa, likovnim radionicama, radionicama *djeca djeci* itd. Budući da je za svaki programski prostor predviđeno 15 mjesta, u slučaju većeg broja djece ili predškolske djece ti se prostori, prema potrebi, mogu integrirati (kutak za bebe i prostor za predškolsku djecu te prostori za djecu od 7 do 14 godina).

U prostoru za predškolsku djecu je nekoliko računala za računalne igraonice, a u prostorima za školsku djecu nekoliko računala za edukativne radionice. Odjel ima čitaonicu i pisaonicu s referentnom zbirkom i prostorom za učenje i pisanje te nekoliko računala za rad.

Roditeljski i odgojiteljski kutak, s posebno priređenom zbirkom stručne literature za odgoj djece te prostorom za roditeljske i odgojiteljske radionice je sastavni dio Dječjeg odjela i njegov je peti, pridruženi dio. Roditeljske i odgojiteljske radionice namijenjene su isključivo odraslima.

Prostori za stručni rad i konzultacije predviđeni su za organizaciju djelatnosti, razgovore sa zaposlenima i strankama, rješavanje problema, pripremu statistika i analiza poslovanja, pisanje planova i izvješća. Treba osigurati osoblje školovano i osposobljeno za rad s djecom.

4.1.13. Odjel za mlade

- Zbirka za mlade
- Referentna zbirka
- Prostor za učenje i pisanje domaćeg uratka
- Prostori za programe
- Prostori za stručni rad knjižničara

Odjel za mlade namijenjen je srednjoškolcima i studentima. Svrha mu je zadovoljiti potrebe mladeži lokalne zajednice u kojoj knjižnica djeluje, uključujući sve kulturne grupe te mlade s posebnim potrebama. Prije svega je namijenjen razonodi, mentalnoj i duhovnoj rekreaciji i informiranju, a manje i obrazovanju, stoga i zbirke treba kreirati prema tom načelu.

Prostor Odjela za mlade koncipiran je na sljedeći način: knjige, časopisi, društvene i elektroničke igre, stripoteka, medijateka okružuju prostor u središtu kojega se protežu naslonjači, dvosjedi, trosjedi koji simuliraju dom, tj. dnevni boravak. Namještaj i uređenje odražavaju sklonosti korisnika, stoga je ovaj odjel ležerniji (postoje dobri primjeri i iskustva drugih knjižnica u Hrvatskoj, napr. u Osijeku, ali i iz drugih zemalja, npr. iz Nizozemske).

Predviđeno je nekoliko računala s pristupom internetu i slušanje glazbe.

Usluge koje se predviđaju:

- poticanje korištenja svih oblika građe
- podučavanje pismenosti i informacijskim vještinama (koristeći se tiskanim i elektroničkim izvorima)
- pomoć pri učenju i izradi domaćih uradaka
- ponuda organiziranih obilazaka knjižnice radi upoznavanja prostora i ponude
- olakšavanje pristupa izvorima koji ne postoje u fondu knjižnice, te osiguranje međuknjižnične posudbe
- surađivanje s drugim dobavljačima informacija i ponuđačima usluga u zajednici
- jačanje javne svijesti o knjižničnim uslugama za mladež.

Programi koji se predviđaju u timskom radu s mladima:

- tinejdžerske radionice (razgovori o knjigama, radionice rasprave, kreativnog pisanja, ručnog rada, likovnog stvaralaštva, radionice na stranim jezicima, debate, brbljaonice, internet/informatičke radionice, ekološke, dramske, novinarske radionice itd.)
- izrada omladinskog časopisa vezanog uz književnost, film i glazbu za mlade
- predstavljanja novih naslova, autora, izdavača
- informativni programi s posebnim temama (zdravlje, spolnost, izbor zanimanja, popularne i zanimljive teme)
- posjeti slavni, poznatih, popularnih osoba (sa svrhom promicanja čitanja, učenja i sl.)
- priredbe (glazba, umjetnost, kazalište)
- filmske večeri
- programi u suradnji s ustanovama, grupama i udrugama iz lokalne zajednice

- programi u suradnji sa stručnjacima, volonterima, roditeljima i prijateljima knjižnice.

U prostoru je predviđen i dovoljan broj računala za pisanje ili pristup internetu, kao i računala za pretraživanje baza podataka kojima knjižnica raspolaže odnosno kojima nudi pristup.

Odjel ima svoje pričuvno spremište za knjige. Prostori za stručni rad i konzultacije predviđeni su za organizaciju djelatnosti, razgovore sa zaposlenima i strankama, rješavanje problema, pripremu statistika i analiza poslovanja, pisanje planova i izvješća. Informacijski pult nalazi se uz glavni (katni) ulaz/izlaz.

Dosadašnji organizacijski model bio je drukčiji utoliko što mladi nisu imali odvojen odjel, pa je tako bilo i sa zbirkom knjiga. U novom se prostoru posebno želi odvojiti tu populaciju koja ne može zadovoljiti svoje potrebe ni u Odjelu za djecu niti u Odjelu za odrasle. Stoga će se fond knjiga za Odjel za mlade dobiti tako da se određeni dio knjiga izdvoji iz zbirke knjiga za djecu te iz lijepe književnosti i stručno-popularne literature iz zbirke knjiga za odrasle. Knjižnična građa treba biti razmještena prema zakonima struke, odnosno zbirka lijepe književnosti po dobnim skupinama, stručna literatura prema skupinama iz Univerzalne decimalne klasifikacije (UDK), odnosno prema vrsti neknjižne građe, ako je izdvojena.

4.1.14. Glazba i film

Glazba i film su u blizini Odjela za mlade zbog zanimanja ove dobne skupine za filmske i glazbene sadržaje. Prema izračunu rasta zbirke neknjižne građe, u sljedećih dvadeset godina Knjižnica će raspolagati 10.000 jedinice sveukupno. Veći dio neknjižne građe bit će građa odjela *Glazba i film*, a manji će dio biti raspoređen u Odjelu za djecu (igračke, multimedija), Odjelu za mlade te Elektroničkoj učionici i pripadajućoj zbirci obrazovnih elektroničkih medija.

U odjelu *Glazba i film* nalazit će se različiti oblici knjižnične građe vezane uz glazbu i film: audiograđa (glazbeni CD-i, AV-kasete i slično), filmska građa (videokasete i DVD-i), notnimaterijali, knjige i -asopisi iz područja glazbe i filma.

U prostoru su predviđene police i ormarići za te posebne vrste građe (knjige, časopisi, elektronička građa, CD-i...) te opremu i tehnologiju za pregledavanje svih različitih tipova neknjižne građe (CD-i i CD-ROM-ovi, DVD-i, notni zapisi itd.) kao i sjedeća mjesta za

ležerno prelistavanje ili studijski rad. Tu si predviđena dva radna mjesta za knjižničare u Odjelu, i jedno mjesto za stručni rad knjižničara.

4.1.15. Odjel za odrasle

- Zbirka lijepe književnosti
- Zbirka za slabovidne i slijepe
- Multikulturalno središte sa zbirkom za nacionalne manjine i zbirkom knjiga na stranim jezicima
- Zbirka stručne i stručno-popularne literature
- Informacijski pultovi
- Referentna zbirka
- Zbirka periodike
- Zbirka službenih publikacija
- Poslovne informacije
- 3 Spremišta (priručna, zatvorena)
- Prostor za individualni studijski rad
- Prostor za stručni rad knjižničara

Novi organizacijski koncept zasniva se na sadržajno orijentiranoj knjižnici u kojoj bi manje studijske čitaonice bile razmještene uz pojedine tematske skupine, odnosno pripadajuće knjižnične zbirke, uključujući sve oblike knjižnične građe. Tako bi korisnici bili neposredno usmjereni prema području svojeg interesa bez posredništva knjižničara, lakše bi se snalazili neopterećeni signaturom, a knjižničari bi se mogli specijalizirati i rasteretiti jer bi korisnici bili samostalniji.

Studijski rad održavao bi se u manjim čitaonicama ili studijskim odjelima uza zbirke stručne literature i lijepe književnosti, te čitaonicama uz posebne zbirke kao što su Zavičajna zbirka itd.

Zbirka lijepe književnosti prema standardima za gradske knjižnice treba činiti 45% od ukupne zbirke knjiga. Teorija književnosti, povijest književnosti, kritike, eseji itd. Odnosno stručna literatura vezana uz književnost i lingvistiku (UDK skupina 8) usko je vezana uz korpus književnosti pa te struke treba smjestiti u neposrednoj blizini. I pripadajuća referentna građa

koja se odnosi na književnost treba biti tu smještena. Izdvojene brojke za pripadajuću zbirku knjiga i priručnu zbirku vidjeti u posebnom prilogu, kao i inače za svaki odjel.

Zbirka za slabovidne i slijepce bit će namijenjena vizualno hendikepiranoj korisničkoj skupini. Sastojat će se od knjiga velikoga tiska, knjiga na Braillovu pismu, audioknjiga. Ovdje treba predvidjeti manji prostor opremljen s nekoliko udobnih sjedala i stolićem za ovu korisničku skupinu, kao i računalnu te audiotehnologiju namijenjenu slijepima, s Braillovim pisačem.

Multikulturalno središte bi obuhvaćalo zbirke knjižnične građe na jezicima nacionalnih manjina, zbirke lijepe književnosti na stranim jezicima, periodičku građu i neknjižnu građu koja je sadržajno povezana uz ovo središte, te prostor za druženje pripadnika nacionalnih manjina i doseljenika koji ovdje borave dulje ili kraće vrijeme. Zbirka za nacionalne manjine i zbirka knjiga na stranim jezicima nudit će recentnu knjižničnu građu svih vrsta (knjige, časopise, mediji). U ovom prostoru održavale bi se i aktivnosti vezane uz očuvanje tradicije i veza s kulturnim identitetom drugih zemalja te aktivnosti vezane uz poznavanje osobitosti života u lokalnoj zajednici.

Zbirka stručne i stručno-popularne literature bit će u koncepciji nove knjižnice smještena na policama sa slobodnim pristupom, a složena prema većim tematsko-sadržajnim skupinama. U novom konceptu zamišljeno je da knjižna građa, periodička izdanja, referentna građa te elektronička građa za posudbu (CD-ROM, DVD...) iz pojedine struke bude okupljena tako da korisnici koje bude zanimala neka tema, mogu sve izvore na, i u relativnoj blizini. Mjesta za čitalački i studijski rad bit će dakle smještena uz pojedine zbirke, razbacana u manjim skupinama radnih stolova, gdje će se korisnici moći posvetiti svom radu, ali i uspostaviti komunikaciju s osobama istih interesa. Tu će korisnici moći zadovoljiti potrebe za složenim informacijskim zahtjevima, korištenjem referentne, stručne i periodičke građe te elektroničke građe. Uz posudbenu zbirku stručne literature (75% od ukupnog fonda), u ovaj će se odjel smjestiti veći dio referentne zbirke (umanjenu za dio vezan uz struku 8 i dio koji će biti dio

Info-punkta), zbirka tekuće stručne periodičke građe 10 naslova, a naslovi se prosječno čuvaju 20 godina) i elektronička građa za posudbu. Potrebno je osigurati uvjete za pisanje seminara, naturalnih radova, diplomskih ili drugih radova, odnosno odgovarajući broj računalnih jedinica i infrastrukturu za njihovo korištenje, ali i donesenih prijenosnih računala korisnika.

Zbirka stručne i stručno-popularne literature imat će poseban naglasak na popularnoj građi poput "uradi sam"-literature, popularne medicine i slično. Organizacija i kvantifikacija

pojedinih tematsko-sadržajnih skupina složen je postupak koji ovisi o fondu knjiga odnosno nabavnoj politici knjižnice, kao i promjenjivim zahtjevima korisnika. Zbog toga razmještaj opreme treba biti fleksibilan. Pri promišljanju budućeg izgleda stručno-popularne zbirke, ugrubo smo oblikovali tematsko-sadržajne skupine na sljedeći način:

- *Društvene znanosti (UDK 0 –3)*

- *Prirodne znanosti (UDK 5)*

- *Primijenjene znanosti (UDK 6)*

- *Umjetnost (UDK 7, bez glazbe i filma koji će biti smješteni zasebno)*

Radi što lakše orijentacije korisnika, svaka skupina mora biti logički oblikovna i jasno označena. Posebno izdvojene bile bi **Poslovne informacije** kao punkt gdje bi se organizirale i davale informacije potrebne u poslovnom svijetu, a poradi poduzetničkog i gospodarskog napretka Grada i Županije. To bi bilo mjesto gdje bi poslovni ljudi mogli doći do bitnih informacija, ali i mjesto gdje bi nezaposleni našli podatke o mogućim prekvalifikacijama, radnim mjestima koja čekaju da se popune, idejama i procedurama za samozapošljavanje.

Prostori za stručni rad knjižničara trebaju, kao i u ostalim odjelima, zadovoljiti uvjete za nesmetan rad i trebaju biti računalno opremljeni.

Zbirka službenih publikacija okupljenih na jednome mjestu pružala bi uvid u zakonodavstvo lokalne zajednice, ali i na razini države, s ciljem pružanja pravnih i socijalnih informacija prijeko potrebnih za razvoj demokratskog društva s razvijenim socijalnim sustavom kakvom težimo.

Uz Umjetnost treba funkcionalno osmisliti izložbeno-prezentacijski prostor u kojem bi se povremeno izlagali umjetnički radovi likovnih umjetnika, te prostor za studijski rad uz bogatu zbirku likovnih monografija koje knjižnica posjeduje, a koja nije za posudbu.

4.1.16. Računalna učionica

Elektronika učionica bio bi prostor opremljen s 15 – 20 računalnih jedinica, a imala bi različite svrhe. Jedna je da se u učionici provode organizirani programi edukacije korisnika I knjižničnog osoblja u uporabi računalnih sustava odnosno programa (digitalno opismenjivanje). Druga je svrha samostalan individualan rad i učenje korisnika na računalima, pretraživanje interneta, pregledavanje CD-ROM-ova, DVD-a i slično.

Osim toga, u ovom prostoru odvijali bi se edukacijski programi za različite korisnike skupine, vezani za obučavanje u sluzenju računalnom tehnologijom, preživljanju informacijskih izvora i sl. Jedno radno mjesto za knjižničara ili voditelja edukacije mora biti predviđeno i usmjereno kao u klasičnoj učionici te opremljeno računalom. Zid treba biti opremljen pločom te platnom za prezentacije koje se, prema potrebi, može složiti i spremiti u strop.

Zbirka obrazovnih i multimedijalnih CD-ROM-ova i DVD-a bila bi smještena u Računalnoj učionici, no isto tako dostupna na internoj mreži za uporabu u knjižnici.

Cjeloživotno učenje i samoučenje ključni su čimbenici današnjeg informacijskoga društva, a narodne knjižnice idealno mjesto za njihovo ostvarivanje. Knjižnice će stoga sve više razvijati uslugu davanja infrastrukture, prostora i građe za neformalno cjeloživotno učenje, prije svega informacijsko i informatičko opismenjivanje, praćenje tijeka razvoja napretka znanosti itd. Mjesto događanja organiziranih aktivnosti vezanih uz cjeloživotno učenje, održavat će se, osim u Računalnoj učionici, i u programskim prostorima namijenjenima aktivnostima djece i mladeži te drugim prostorima.

4.1.17. Posebne zbirke

Zbirka starih knjiga- zaštićenog fonda , za oko 4.000 jedinica građe

Zavičajna zbirka, za oko 5.000 jedinica građe

Zavičajna zbirka je posebno važan dio knjižnične građe i pod zaštitom. Treba predvidjeti povećanje zbirke za oko 300 jed. godišnje. Zbirka se sastoji od knjiga, periodike, sitnog tiska (pozivnice, brošure, plakati), zbirka slikovne građe (razglednice, stare pozivnice, stari dokumenti), multimedijalne, glazbene i video građe.

Uz posebne zbirke predviđena su mjesta za čitanje i studijski rad kako bi se mogla obavljati pretraživanja zavičajnih tema ili stare zaštićene građe s odgovarajućom računalnom opremom te radnim mjestom knjižničara koji bi bio tu prema potrebi stručnjaka i znanstvenika ili u posebno određeno radno vrijeme. U sklopu posebnih zbirki, bit će smještena zavičajna zbirka s 5.000 jedinica građe.

Zbirka periodika, sadrži oko 8.000 jedinica građe

Periodika je važan dio knjižnog fonda koji do sada nije bio stručno obrađen. Spremljen je u neadekvatnom prostoru u kutijama i praktički, dok se ne obavi stručna obrada, taj fond je neupotrebljiv. Potrebno je opremiti Spremište 3, koje se nalazi u neposrednoj blizini čitaonice

časopisa (u podrumu) i u koji se može smjestiti građa za oko 15.000 jedinica građe na odgovarajućim pomičnim policama za knjige. Jedan dio periodike je zavičajna građa koja se čuva i koja ima prioritet u obrati i pohrani.

4.1.18. Služba za nabavu i obradu knjižnične građe

Služba za nabavu i obradu knjižnine građe obuhvaća radni prostor tima knjižničara u službi nabave i obrade knjižnične građe. Prostor mora biti primjeren za stručno savjetovanje ove službe s knjižničarima voditeljima odjela o nabavnoj politici u skladu s korisničkim zahtjevima i kriterijima struke, za poslovne susrete s dobavljačima i izdavačima ili upravom Knjižnice.

U ovome radnom prostoru smješteni su ogledni primjerci knjižnične građe, dobavljena kupljena knjižnična građa, darovi građana, multimedijalni paketi i sva ostala knjižnična građa. Predviđa se smještaj 500 jedinica knjižnične građe koja će se moći pregledno razvrstavati prema fazama nabave i obrade. Nabavljenu i darovanu knjižničnu građu mora se stručno obraditi odnosno svi podaci o knjižničnoj građi moraju biti unijeti u lokalnu računalnu bazu podataka, prema zakonima struke i računalnog sustava Knjižnice.

Predviđen je i prostor za smještaj pisaača za tiskanje signaturnih naljepnica s prugastim kodom, popisa sadržaja multimedijalnih paketa, kataložnih listića, biltena nove građe, inventarnih knjiga itd. Poslovi ove službe uključuju vođenje središnjega matičnog kataloga, predmetnu obradu knjiga, razmjenu zapisa s drugim knjižnicama u sustavu i slično.

Budući da se radi o mirnom radu koji zahtijeva usredotočenost i sabranost, ugodni i udobni radni uvjeti mogu pridonijeti kvaliteti rada.

4.1.19. Služba za zaštitu građe i knjigovežnica

Služba za zaštitu građe i knjigovežnica nalaze se u neposrednoj blizini kako bi se tu obavljali svi postupci tehničke obrade i zaštite građe koji su preduvjet da bi se građa mogla posuđivati. Tu se tehnički obrađuju nove knjige: omataju se u zaštitne folije, zaštićuju magnetnim vrpčama za zaštitu od krađe, stavljaju pečati Gradske knjižnice. Uz nove knjige, ova služba uređuje stare i oštećene knjige, uvezuje ih, lijepi ih i krpa. Djelatnost tehničke obrade i zaštite građe vrlo je važna kako bi knjige što duže mogle biti uredne i na raspolaganju korisnicima. Sve dotrajale i oštećene knjige ovdje će biti izdvajane za otpis. Prostor treba je dovoljno velik za manipulaciju novom i oštećenom građom te njihov smještaj tijekom postupka. Sva

tehnologija koja treba biti na raspolaganju tijekom tehničke obrade građe i uveza knjiga mora biti ovdje smještena.

4.1.20. Informatička služba i prostorije za računalno srce

Informatička služba voditi će i obavljati poslove u vezi s održavanjem mreže intraneta i intereneta te održavanjem računalne opreme. Predviđena su dva računala na kojima će se, neovisno o računalima za korisnike Knjižnice i zaposlenike, obavljati različite potrebne računalne transakcije kao što su presnimavanje baze, arhiviranje građe, administracija mreže itd.

Tu je predviđen: prostor za periferne naprave; za UPS (neprekidno napajanje); stol za pisac i razne vrste papira na kotačima; police za pohranu medija: *zipice*, *datice*, diskete, CDROM-ove, DVD-e, MD-e; police za potrošni materijal: riboni, inkjeti, toneri, kutije s raznim vrstama papira; ormari za rezervne dijelove: kabele, tastature, čitače prugastog koda, *harddiskove*, te za *zip-ure* Eaje, prijenosna računala, baterije za napajanje računala itd.

Prostorije za računalno srce trebaju zadovoljiti infrastrukturne tehnološke zahtjeve (projekt mrežne dispozicije) Tu je prostor za server, glavni HUB, za UPS podršku itd., prema detaljnome zasebnom projektu. Ovaj dio Knjižnice ne ovisi nužno o drugim odjelima i službama. Prostor nema reprezentativan karakter, ali je prijeko potrebno obratiti pažnju na specifične klimatske i izolacijske potrebe, kao i odgovarajući smještaj prostorija u organizacijskom modelu zajedničkih, javnih i internih prostorija.

4.1.21. Računovodstvo

Računovodstvo mora imati najmanje jednog djelatnika za obavljanje računovodstvenih poslova, potrebnu računalnu opremu i ormari za registratore odnosno pohranjivanje važnih računovodstvenih dokumenta.

4.1.22. Arhiva

Arhiva je potreban prostor u funkciji spremišta dokumentacije koja se čuva prema pravilniku o čuvanju arhivske građe.

4.1.23. Tajništvo

Tajništvo sadržava radno mjesto tajnice, odgovarajuću opremu (računalo, pislač, telefon, faks, fotokopirni stroj itd.), prostor za pohranjivanje tekućih službenih dokumenta te prostor za prijam stranaka. Povezano je sa uredom ravnatelja.

4.1.24. Ravnatelj

Ured ravnatelja je kvalitetno opremljen i reprezentativan te omogućava prijam manjeg broja ljudi za razgovor s kolegama, knjižničarima voditeljima, zaposlenicima, vanjskim suradnicima, stručnjacima i slično.

4.1.25. Zatvorena spremišta knjiga

Za knjižnicu bi najbolje rješenje bilo kad bi cjelokupna zbirka knjižnice bila s otvorenim pristupom knjigama, odnosno da zatvorenih spremišta knjiga uopće nema. No, zbog ograničenih i skupih prostornih mogućnosti otvorenog pristupa, za zatvorena spremišta knjiga je predviđeno 25-30% od ukupnog fonda.

Prema izračunima, za zatvorena spremišta zahtijeva se oko 150 četvornih metara prostora, pretpostavljajući da je knjižnična građa smještena na kompaktnim policama koje zauzimaju manje prostora. Spremišta se sastoje od spremišta I.: spremište beletristike, Spremišta II.: spremište stručne literature i arhivske građe, i Spremište III.: spremište periodike. Postoje još mali priručni prostori uz Odjel za mlade i Studijsku čitaonicu ako mala priručna spremišta za tu vrstu građe. Spremište bibliobusa ovdje je izuzeto jer je zasebno obrađeno.

5. LOKACIJSKA ANALIZA

Nova zgrada knjižnice je smještena u dijelu grada koji je najgušće naseljen i prometno najbolje povezan s ostalim dijelovima grada kako bi bila što dostupnija najvećem mogućem broju potencijalnih korisnika. Sama zgrada okružena je lijepim parkom, ima dovoljno prostora za parkirališta i glavni ulaz smješten je u pravcu glavne prometnice te se široko otvara prema centru grada. U neposrednoj blizini zgrade, tzv. prostor bivše vojarnje, otvorena je nova srednja obrnička škola „Ivan Seljanec“ i Dom za umirovljenike, te novi dječji vrtić... u neposrednoj blizini je Dom zdravlja, hotel, pošta, trgovački centar, apoteka, uredi i stambene zgrade...

Zgrada knjižnice je smještena u centralnom djelu parcele, od ukupno 5.611 m², prema postojećim Lokacijskim uvjetima, sastoji se od pet povezanih zgrada pravokutnog oblika, različitih tlocrtnih veličina i visina. Zgrade su međusobno povezane i smještene tako da čine

zatvoreni četverokut sa malim dvorištem-atrijem u sredini. Zgrade su visine prizemlje, prizemlje s podrumom i prizemlje sa podrumom i katom.

Na južnoj strani zgrade nalazi se nekadašnje „ljetno kino“ koje svojim dimenzijama 32m x 42 m , ili oko 1320 m² površine i sa velikom pozornicom nudi mogućnosti višenamjenskog prostora za različita događanja na otvorenom. Uređenje okoliša i dvorišta, tzv. ljetnog kina zahtjeva poseban projekt sukladan suvremenim trendovima održive, ekološke gradnje, zaštite okoliša i energetske učinkovitosti. Prostor može primiti oko 2000 ljudi, po potrebi se zatvara, preko dana može služiti kao parkirališni prostor i može zadovoljiti potrebe organizacije različitih kulturnih i društvenih događanja. Pozornicu bi trebalo urediti i opremiti suvremenom tehnikom za potrebe organiziranja koncerata, predstava, projekcija, prezentacija i sl. Konceptija dvorišta trebala bi koristiti javnim potrebama, ustanovama, udrugama, trgovačkim društvima, obrtima i pojedincima za različite programe.

Sama zgrada knjižnice okružena parkom i dvorištem, ta pripadajućim okolišem u svojoj osnovi biti će fleksibilna, kompaktna i pristupačna. Konceptija će biti modularna, što će omogućiti fleksibilnost jer nudi moguće promjene u namjeni prostora (namještaj i lagane pregradne stijene). Fiksne elemente u ovakvoj koncepciji čine nosivi stupovi, fasadne stijene, stubišta, dizala i instalacijski kanali. Knjižnica je dostupna osobama u invalidskim kolicima i teže pokretnim osobama te slijepim i slabovidnim osobama.

Originalnošću svoje arhitekture (spojem starog i novog u arhitekturi, što simbolizira tradiciju i 175-godišnju povijest ustanove sa novim suvremenim obilježjima) i kulturno-povijesnim okruženjem, Knjižnica bi trebala treba postati orijentacijska točka u gradu.

Vanjskim izgledom i uočljivim natpisom knjižnica ukazuje na svoju namjenu.

Bitan uvjet smještaja knjižnice jest prilagođenost osobama s posebnim potrebama i dostupnost javnom i individualnom prometu.

6. TEHNIČKO-TEHNOLOŠKA ANALIZA

6.1. Konstrukcija objekta i oblikovanje

Konstrukcija objekta usklađena je sa urbanističkim uvjetima i ostalim objektima u blizini. Visine pojedinih prostornih cjelina primjerene su njihovoj namjeni.

Oblikovanje zgrade je moderno i suvremeno, primjereno knjižnici novoga doba te ciljevima i poslanju knjižnice. Zgrada je atraktivno dizajnirana i svojim izgledom poziva korisnike. Omogućavati će lak i siguran pristup svim korisnicima kojima je knjižnica namijenjena. Također, omogućeno je dovoljno danjeg svjetla, prirodno provjetravanje (otvaranjem prozora) te zaštita od sunčevog zračenja. Korišteni konstrukcijski materijali i **okruženje** su privlačni i izdržljivi, a održavanje je jeftino i lako. Statika zgrade je dovoljno snažna za knjižničnu građu koja je teška (vidi standarde, npr. 150 kg/m² za strukturalni dio, 90 kg/m² čitaonice, 224 kg/m² za zatvorena spremišta knjiga).

6.2. Ulazi i izlazi

Svaki ulaz odnosno izlaz iz knjižnice ima zaštitni detektor elektroničkog sustava zaštite građe, ali po mogućnosti bi treao imati i zaštitara ili knjižnično osoblje koje će provodi kontrolu ako se detektor oglasi.

6.3. Elektroinstalacije

Projekt elektroinstalacija uključuje jaku struju, slabu struju, telefoniju, ozvučenje i elemente informiranja, sve usklađeno s projektom računalne mreže. Elektronska i audiovizualna oprema mora imati dovoljno snage, tj. dovoljan broj električnih priključaka i kablova za računalnu opremu osiguranu u fazi konstrukcije tako da ne remete funkcioniranje (kablovi i priključci u podu kako bi se izbjeglo zapinjanje za kablove i sl.). Premreženost čitave knjižnice rađena je na način da utičnice ne smiju manjkati.

Telefonske veze projektirane su kako bi osigurale učinkovitu uslugu internih telefonskih veza, uslugu davanja informacija telefonom kao i javljanje rezervacija, pružanje internetskih usluga s dovoljnim brojem priključaka za korisnike i djelatnike.

Narodne knjižnice kao glavni osiguravatelji informacija trebaju imati odgovarajući udio u budućim potrebama za tehnologijom u svom području. Za to su osigurani odgovarajući uvjeti prema trenutačnom razvoju tehnologije.

Elementi informiranja odnosno oznake unutar i izvan zgrade upućuju na knjižnicu i smještaj pojedinih usluga i servisa, i diskretno su osvijetljeni. Predviđeno je ozvučenje u svim odjelima kako bi se mogle dati obavijesti, upozorenja ili pustiti glazba za ugođaj.

Predviđena su najbolja rješenja za ekonomičnost uporabe električne energije, što će znatno smanjiti troškove održavanja zgrade.

Pri projektiranju rasvjete uzeta je u obzir namjena rasvjete koja je drukčija za čitanje, za uporabu računalnih terminala, za traženje knjiga po policama, za studentski rad, konferencijski ili otvoreni javni prostor.

Predviđen je nadzor knjižnice s videokamerama te prostorija u kojoj će se snimka moći pratiti i pregledavati.

6.4. Hidroinstalacije

Razrađen je zaseban projekt hidroinstalacija - sustav dovoda vode, odvoda vode, odvoda meteorne vode, sanitarne uređaje, hidrantsku mrežu, opravdanost sprinklera itd. Definirano je mjesto i način priključka na vodovodnu mrežu s odvojenim mjernim uređajem za registriranje potrošnje, sve u suglasju s važećim zakonskim odredbama. Sanitarije će biti opremljene kvalitetnim sanitarnim uređajima i priborom.

6.5. Grijanje, hlađenje, ventilacija

Budući da je frekvencija dnevnih posjeta u knjižnici velika, posebno je dobro osmišljen sustav grijanja, hlađenja i provjetravanja u za to posebnom projektu. Projektom je elaboriran optimalan način zagrijavanja prostora i energente koji će u tu svrhu biti upotrijebljeni uvažavajući klimatske, gospodarstvene i ekološke parametre. Knjižnica je javna ustanova s velikim brojem posjetitelja svaki dan pa neke prostorije izričito, kao što je čitaonica dnevnog tiska na primjer, zahtijevaju dobar sustav osvježivanja zraka, eventualno čak i aromatiziranje prostorije.

6.6. Računalna mreža

Izrađen je projekt računalne mreže knjižnice za lokalnu računalnu mrežu (intranet) i bazu podataka, kao i za internetsku mrežu, a sve u skladu s trenutnom situacijom u knjižnici i u dogovoru s knjižničarima i informatičarom Gradske knjižnice.

6.7. Zaštita od požara

Mjere zaštite od požara prikazane su kroz tehnička rješenja zaštite od požara, nacрте i proračune, pri čemu su uzeti u obzir svi propisi, zakoni i normativi iz ove domene. Pri odluci o materijalima izgradnje i opremanja prostora knjižnice vodilo se računa o njihovim svojstvima: zapaljivosti, razvijanju dima i plinova pri izgaranja te primijeniti materijale s atestima kojima se jamče njihova optimalna svojstva, maksimalna otpornost i sigurnost.

Knjižnična je građa specifična i svakako sve valja uskladiti sa specifičnostima u vezi s njezinom zaštitom. Osiguran je sustav vatrodojave.

6.8. Zaštita na radu

Projektom su rješenjem prikazani svi zakoni i normativi kojima se utvrđuju mjere zaštite na radu. Prostorne dimenzije zadovoljavaju potrebe za predviđenim brojem zaposlenika i korisnika. Komunikacije moraju biti zadovoljavajuće, dnevna i umjetna rasvjeta optimalna, dovoljan volumen zraka, optimalno prozračivanje, grijanje i hlađenje.

Podne obloge su neškodljive za zdravlje zaposlenika i korisnika, odgovarajućih toplinskih svojstava, izdržljive i otporne na habanje. Radna mjesta su projektirana u skladu sa standardima ergonomije i uzeta su u obzir iskustva djelatnika Knjižnice. Ostakljene površine, stubišta, ograde i sl. projektirana su tako da se osigura stupanj sigurnosti i smanji opasnost od ozljeđivanja, kako djelatnika, tako i korisnika knjižnice.

6.9. Zaštita od provale i krađe

Ulazni prostor ima detektor elektroničkog sustava zaštite knjižnične građe, koji je vidljiv, pregledan i lako dostupan djelatnicima u slučajevima kada je potrebno posredovati. Elektronička zaštita građe opravdana je jer maksimalno smanjuje krađu, što pokazuju iskustva mnogih knjižnica koje koriste ovakvu zaštitu (npr., i u Koprivnici).

Korisnicima je osigurana prohodnost u slučaju pokušaja napada na njih (ne stavljati police do zida kako bi se izbjeglo da ne budu stjerani u kut).

Za posudbenim pultovima osmišljeno je jednostavno funkcioniranje blagajne, skriveno od pogleda korisnika i maksimalno zaštićeno u slučaju krađe. Predviđen je nadzor pojedinih dijelova knjižnice videokamerama te prostor za nadgledavanje.

6.10. Zaštita od podmetanja požara i eksplozivnih sredstava

Svi arhitektonski elementi prostora kao i elementi namještaja i opreme projektirani su za izvedbu koja omogućava preglednost knjižničaru. Konstrukcija je otporna na oštećivanja. Zgrada nema nepregledne i skrivene kutke kako bi se spriječilo ostavljanje otpadaka ili drugih predmeta kojima se može ugroziti sigurnost ljudi i objekta.

6.11. Mjere sigurne evakuacije iz prostora

Projektom su definirani putovi evakuacije, osigurani dovoljno široki koridori i izlazi. Oznake za izlaz su jasno označene i diskretno osvijetljene u slučaju opasnosti. Pritom se vodilo računa o invalidima.

6.12. Tlocrtna dispozicija namještaja i opreme

Raspored, broj i vrsta prostorija u objektu i njihove međusobne veze definirane su u arhitektonsko-građevinskom projektu s prikazom tlocrtna dispozicije namještaja i opreme, uz potpuno uvažavanje svih zahtjeva ovog projektnog zadatka. Put knjige i put korisnika su jednostavni i jasni.

Čitaonica tiska ima specifične police za periodična izdanja (niske police u spremištu periodičke građe) i predviđen broj sjedećih mjesta, uz mogućnost povećanja broja mjesta u dijelu višenamjenske dvorane (ako je izvedivo). Izložbene površine u prostoru čitaonice, kao i na svim drugim odjelima, čine prostor zanimljivijim i estetski privlačnijim.

Izložbeno-prezentacijski prostori veoma su bitni kako bi se mogle istaknuti aktualne teme, knjige koje se preporučuju i sl. Izložena građa korisniku neposredno nudi zanimljivo štivo koje inače ne bi uočio i time knjižničaru olakšava postupak preporučivanja.

Posudbeni punktovi imaju odgovarajući smještaj u posudbenim odjelima, s dovoljnim brojem radnih mjesta za knjižničare koji će obavljati razduživanje i zaduživanje knjiga, davati informacije ili upisivati članove, s potrebnim radnim prostorom uz računalnu jedinicu, s dobrim pregledom i vidljivošću. Tehnologija pruža mogućnost samostalnog razduživanja i zaduživanja korisnika i svakako je u novoj knjižnici želimo iskoristiti kako bismo knjižničare oslobodili dijela tog posla.

Predviđeno je i mjesto za razvrstavanje vraćenih knjiga, kako bi se s pomoću kolica mogle lakše uložiti na police. Računala OPAC, tj. WEBPAC s pristupom bazi podataka Gradske knjižnice, raspoređena su u dovoljnom broju po svim odjelima kako bi korisnici samostalno mogli pretraživati fond Knjižnice (u većem broju sa stojećim pristupom, a u manjem sa sjedećim mjestom). 5% od ukupnog broja računala specijalno je namijenjeno za osobe s posebnim potrebama odnosno prilagođeno potrebama invalida.

Police na kojima će biti smještena knjižnična građa su jednostavno postavljene, primjerene veličine, ovisno o tome jesu li za djecu ili za odrasle (vidjeti standarde i detaljno specificirati), a udaljenost među policama je dovoljna za prolaz invalidskih kolica.

Omogućen je lakši dohvat građe s polica i dobar sustav označivanja smještaja pojedinih struka knjiga. U spremištima građe predviđene su kompaktne police koje značajno smanjuju potreban prostor za njihov smještaj. Zbirke knjižnične građe različite su veličine za različite odjele.

7. FINACIJSKA ANALIZA

Projekt rekonstrukcije zgrade bivšeg Doma HV-a u Gradsku knjižnicu „Frano Marković“, Križevci financirat će se na dvije razine. Prva uključuje građevinske radove, a druga se razina odnosi na opremanje prostora nakon što se on adaptira.

Nakon provođenja otvorenog postupka javne nabave, 28. rujna 2011. sklopljen je Okvirni sporazum sa poduzećem Radnik d.d. iz Križevaca koje će biti glavni izvođač radova. Ukupni troškovi izvođenja radova iznose **6 867 419,50 kn**, odnosno **8 466 925,98 kn** sa PDV-om. Ukupni troškovi opremanja prostora prema projektu iznose **3 464 000,00 kn**, odnosno **4 260 720,00 kn** sa PDV-om.

Rodove, u ukupnoj vrijednosti od 10.014,921,37 kn sa PDV-om, izvodila je križevačka tvrtka Radnik d.d., dok izradu projekta potpisuje Ured ovlaštene arhitektice gđe Božene Tinodi, dipl. ing građ. Križevci.

U financiranju projekta uređenja knjižnice u razdoblju od 2011. do 2014. godine sudjelovali su:

- Ministarstvo kulture RH sa 2.700.000,00 kn,
- Koprivničko–križevačka županija sa 708.000,00 kn
- Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitosti (Projekt poboljšanja energetske učinkovitosti zgrade) sa 797.973,00 kn
- EU sredstva iz IPA programa prekogranične suradnje sa 307.000,00 kn (Projekt „Povezivanje multimedijских kulturnih centara u okviru prekogranične suradnje“, IPA program Hrvatska - Mađarska,)
- Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva (Projekt Zajedno za bolje) sa 102.000,00 kn i
- Grad Križevci sa 5.399.948,37 kn.

U 2015. g. realizirat će se sredstva za projekt opremanja knjižnice dodatnim knjižničnim namještajem i drugom opremom i to od Ministarstva kulture RH prema planu u iznosu od 800.000,00 kn i od Koprivničko-križevačke županije 150.000,00 kn, ukupno 950.000,00 kn.

8. SWOT ANALIZA NOVE GRADSKE KNJIŽNICE „FRANJO MARKOVIĆ“ KRIŽEVCI

Snage

- Gradska knjižnica „Franjo Marković“ je suvremena knjižnica koja svojim prostorom, organizacijom i uslugama u potpunosti odgovara svim zahtjevima svojih korisnika i predstavlja kulturnu ustanovu dostojnu povijesti i tradicije Grada Križevci,
- zaposlenici koji su uvijek spremni odgovoriti na sve potrebe svojih korisnika,
- bogati fond koji može zadovoljiti i najzahtjevnije korisnike, dobro organizirano spremište
- organizacijske jedinice koje pokrivaju sve potrebe korisnika, vezano uz njihovu dob, geografsku lokaciju, struku, područje interesa i sl.,
- svojim aktivnostima predstavlja mjesto mnogobrojnih kulturnih i društvenih događanja,
- osim što je u funkciji sabiranja, čuvanja i posudbe knjižne građe, riznica je znanja i informacija, te bogatog fonda audiovizualne građe,
- koristi suvremenu komunikacijsku tehnologiju,
- visok standard u dostupnosti informacija,
- bogata Zavičajna zbirka, baština i riznica znanja o povijesti kraja (prikuplja se 35 godina)
- razvijena aktivnost za djecu predškolskog uzrasta: dječja igraonica (djeluje preko 35 g.)
- spremište za bibliobus i natkrivenu parkirno mjesto za bibliobus (sigurnost)

Slabosti

- Mali broj zaposlenika u odnosu na veličinu novog prostora i potencijalni povećani broj korisnika,
- manjak stručnog kadra,
- nedovoljna financijska sredstva za financiranje osnovne djelatnosti i režijskih troškova.

Prilike

- Novi prostor pružit će priliku za prijeko potrebnu cjelodnevnu otvorenost knjižnice,
- mogućnost uvođenja novih knjižničnih usluga: posudba glazbenih CD-a, cjeloživotno učenje, multimedijalni programi za različite skupine korisnika i sl.,
- lokacija knjižnice u samom centru grada i uz jednu od glavnih prometnica čini ju dostupnom ne samo građanima grada već i stanovnicima okolnih sela i gradova,
- veličina prostora otvara mogućnost smještaja još većeg broja knjiga i ostale građe,
- prostor je prikladan za održavanje raznih vrsti izložaba,
- multimedijalna dvorana koja se nalazi u knjižnici prikladna je za održavanje raznih kulturnih programa: kazališnih predstava, filmskih projekcija, edukacija, seminara, predavanja uz simultano prevođenje, radionica, tribina, koncerata i dr.

Prijetnje

- visoki režijski troškovi,
- potencijalno nedovoljan interes građana za usluge i prostor nove Knjižnice,
- nesnalaženje korisnika u novom „otvorenom“ pristupu knjižnici,
- sporost u pružanju usluga zbog malog broja djelatnika u velikom prostoru,
- rizik od oštećenja fonda koji je smješten u odjelu sa „otvorenim“ pristupom,
- neiskorištenost kapaciteta novog prostora zbog ograničenih financijskih sredstava

ZAKLJUČAK

Preseljenje Gradske knjižnice „Franjo Marković“ Križevci u novi prostor pokazalo se kao nužan i pozitivan korak prema osuvremenjivanju ne samo knjižnične djelatnosti ove ustanove, već i povezivanju i unapređenju različitih kulturnih, socijalnih, ekonomskih i tehnoloških čimbenika grada Križevaca i cijele pogranične regije.

Novi, moderniji i bolje opremljeni prostor i osposobljeni kadar omogućiti će povećanje uslužnog kapaciteta, ne samo knjižničnog, već će proširiti spektar djelatnosti u smjeru informatičkog opismenjavanja, poticanja čitanja, rada sa djecom, kulturnog uzdizanja i utjecat će na podizanje razine obrazovanja u Križevcima.

Finalizacijom projekta rekonstrukcije zgrade bivšeg Doma HV-a u Gradsku knjižnicu „Franjo Marković“, Križevci grad je dobio kvalitetan izvor znanja koji će korištenjem informacijske i komunikacijske tehnologije omogućiti svojim korisnicima da kroz interakciju sa građom stječu nova znanja i vještine koja predstavljaju osnove za napredak i praćenje trendova života u 21. stoljeću.

Marjana Janeš-Žulj, prof. i dipl. knj.

U Križevcima, siječanj, 2016.

Ur.br. 3/2016.